

og som i sin Struktur adskiller sig fra det kapitalistiske? Hvorfor fylde en Trediedel af Værket med kendte og Spørgsmaalet tildels uvedkommende Forhold i de tre nævnte Lande, men lade alle de andre kendte Samfundssystemer ligge, f. Eks. Oldtidens og Middelalderens, de nordamerikanske Nybygger-samfund, kommunistiske Eksperimentalsamfund, Munkesamfund o. s. v. o. s. v.? Ved Behandling heraf kunde generelle Regler være udtaget som Grundlag for en Lære om, hvilke forskellige Forudsætninger, der maa eksistere, for at Retten til Arbejde kan bringes ud i Livet, kort og godt Teorien om Retten til Arbejde kunde være opstillet.

Dette Spørgsmaal berøres kun ganske løseligt, naar det tilsidst paavises, at Retten til Arbejde ikke kan realiseres indenfor det nuværende Samfunds Rammer. Men kan det realiseres i et socialistisk Samfund, i et kommunistisk eller fascistisk Samfund, eller i de andre økonomiske Samfund, der kan tænkes, eller som har eksisteret?

Nu og da træffer man i Bogen paa kloge og belærende Enkeltbetragtninger, men som Helhed er den et alt for letskrevet Causeri over Emnet til at være af Betydning for dem, der virkelig vil beskæftige sig med Retten til Arbejde, en »Ret«, der — som Forfatteren siger — udspringer af Følelser, som har fundet Udtryk i den bedste Filosofi og den bedste Litteratur, vi har.

*Jørgen S. Dich.*

*Thorsten Streyffert: RYSSLANDS NATURTILGANGAR UNDER FEMARSPLANEN, Stockholm 1933. 215 S.*

For de mange, der i vore Dage ønsker at studere russiske økonomiske Forhold, og som har vanskeligt ved at orientere sig i den omfattende og oftest vanskelig tilgængelige Litteratur, der behandler dette Emne, vil den her foreliggende Bog være til betydelig Nytte.

Fra talrige russiske og ikke-russiske Kilder, der omhyggeligt angives, har Forfatteren samlet et stort Materiale, paa Grundlag af hvilket han giver en nøgtern Fremstilling af de økonomiske Udviklingsmuligheder, det store russiske Landomraade frembyder set under Planøkonomiens Synsvinkel, en Fremstilling, der støttes af Tabelmateriale, samt talrige kartografiske Oversigter o. l. og er illustreret med Fotografier, Forfatteren har optaget under sin Studierejse i Sovjetriget.

I et Afsnit om Landbruget imødegaas den udbredte Opfattelse, at Rusland skulde have kæmpemæssige Arealer af uudnyttet dyrkbar Jord i Reserve. I den europæiske Del af Rusland menes det allermeste af den bedre Jord at være taget i Brug, og selv i Sibirien er Reserverne stærkt mindskede. I tæt-befolkede Dele af Landet begynder endda, efterhaanden som Befolkningen øges, en vis Knaphed paa dyrkelig Jord at gøre sig gældende.

Forfatteren vil dog i det væsentlige give det kommunistiske Partis Landbrugspolitik med dennes Svækkelse af Bøndernes Egeninteresse i Produktionsudbyttets Størrelse Skyld for de nuværende Levnedsmiddelvanskeligheder. Efter at have gjort Rede for den landbrugspolitiske Udvikling, før Sovjetregeringen kom til Magten, belyser han dennes stærkt svingende Politik overfor Bønderne, en Politik, som trods adskillige taktiske Tilbagetog med voksende Maalbevidsthed tager Sigte paa Landbrugserhvervets Kollektivisering.

og som i sin Struktur adskiller sig fra det kapitalistiske? Hvorfor fylde en Trediedel af Værket med kendte og Spørgsmaalet tildels uvedkommende Forhold i de tre nævnte Lande, men lade alle de andre kendte Samfundssystemer ligge, f. Eks. Oldtidens og Middelalderens, de nordamerikanske Nybygger-samfund, kommunistiske Eksperimentalsamfund, Munkesamfund o. s. v. o. s. v.? Ved Behandling heraf kunde generelle Regler være udtaget som Grundlag for en Lære om, hvilke forskellige Forudsætninger, der maa eksistere, for at Retten til Arbejde kan bringes ud i Livet, kort og godt Teorien om Retten til Arbejde kunde være opstillet.

Dette Spørgsmaal berøres kun ganske løseligt, naar det tilsidst paavises, at Retten til Arbejde ikke kan realiseres indenfor det nuværende Samfunds Rammer. Men kan det realiseres i et socialistisk Samfund, i et kommunistisk eller fascistisk Samfund, eller i de andre økonomiske Samfund, der kan tænkes, eller som har eksisteret?

Nu og da træffer man i Bogen paa kloge og belærende Enkeltbetragtninger, men som Helhed er den et alt for letskrevet Causeri over Emnet til at være af Betydning for dem, der virkelig vil beskæftige sig med Retten til Arbejde, en »Ret«, der — som Forfatteren siger — udspringer af Følelser, som har fundet Udtryk i den bedste Filosofi og den bedste Litteratur, vi har.

*Jørgen S. Dich.*

*Thorsten Streyffert: RYSSLANDS NATURTILGANGAR UNDER FEMARSPLANEN, Stockholm 1933. 215 S.*

For de mange, der i vore Dage ønsker at studere russiske økonomiske Forhold, og som har vanskeligt ved at orientere sig i den omfattende og oftest vanskelig tilgængelige Litteratur, der behandler dette Emne, vil den her foreliggende Bog være til betydelig Nytte.

Fra talrige russiske og ikke-russiske Kilder, der omhyggeligt angives, har Forfatteren samlet et stort Materiale, paa Grundlag af hvilket han giver en nøgtern Fremstilling af de økonomiske Udviklingsmuligheder, det store russiske Landomraade frembyder set under Planøkonomiens Synsvinkel, en Fremstilling, der støttes af Tabelmateriale, samt talrige kartografiske Oversigter o. l. og er illustreret med Fotografier, Forfatteren har optaget under sin Studierejse i Sovjetriget.

I et Afsnit om Landbruget imødegaas den udbredte Opfattelse, at Rusland skulde have kæmpemæssige Arealer af uudnyttet dyrkbar Jord i Reserve. I den europæiske Del af Rusland menes det allermeste af den bedre Jord at være taget i Brug, og selv i Sibirien er Reserverne stærkt mindskede. I tæt-befolkede Dele af Landet begynder endda, efterhaanden som Befolkningen øges, en vis Knaphed paa dyrkelig Jord at gøre sig gældende.

Forfatteren vil dog i det væsentlige give det kommunistiske Partis Landbrugspolitik med dennes Svækkelse af Bøndernes Egeninteresse i Produktionsudbyttets Størrelse Skyld for de nuværende Levnedsmiddelvanskeligheder. Efter at have gjort Rede for den landbrugspolitiske Udvikling, før Sovjetregeringen kom til Magten, belyser han dennes stærkt svingende Politik overfor Bønderne, en Politik, som trods adskillige taktiske Tilbagetog med voksende Maalbevidsthed tager Sigte paa Landbrugserhvervets Kollektivisering.

Han anser det ikke for umuligt, at en saa gennemgribende Omkalfatring af Bondernes Arbejdsformer og hele Livsføring, som Kollektiviseringens heldige Gennemførelse vil udkræve, lader sig iværksætte, ikke mindst, da den russiske Bondebefolkning for Størstedelen savner den Selvstændighedsfølelse og Samhørighed med Jorden, der kendetegner de fleste øvrige Landes Bondebefolkning.

Som et interessant Led i Arbejdet for Bondesamfundets Omdannelse og Organisationen af det ny Produktionssystem omtales de saakaldte »Maskin- og Traktorstationer«. De er oprindeligt oprettede som Udtryk for det praktiske i at samle den ny Tids kostbare mekaniske Udrustning i slige Centre, der betjener en Flerhed af Kollektivlandbrug. Men efterhaanden er de tillige blevet Centre for Uddannelsen af de kollektive Virksomheders Funktionærpersonale. De danner herved vigtige Arnesteder for den kommunistiske Propaganda blandt Landbefolkningen, og gennem den Kontrol, Traktorstationerne — der igen kontrolleres af Statsmyndighederne — udøver med selve Kollektivlandbrugene, faar det kommunistiske Parti et efterhaanden fastere Greb paa den russiske Landbobefolknings uendelig store Masse.

Som Grundlag for Ruslands Skovbrug tjener et Skovareal, der for Naaletræarealets Vedkommende svarer til to Femtedele af Verdens samlede Naaletræomraade. De russiske Skove er dog daarligere beliggende i Forhold til de træforbrugende Industrilande end Skandinavien-Finlands Skovarealer, og Transportvanskelighederne er i det hele større, idet det russiske Flodnet er mindre tæt end det skandinaviske og gennemgaaende byder Flaadningen daarligere Betingelser. Sovjetregeringen har, især ad Mekaniseringens Vej, gjort en betydelig Indsats for at afhjælpe de paagældende Vanskeligheder, men selvom Resultatet af forskellige Grunde ikke altid har svaret til Anstrengelserne, er Træproduktionen dog steget betydeligt, hvorved et stærkt voksende indenlandsk Forbrug har kunnet dækkes, samtidig med at store Mængder er blevet til Raadighed til Eksport. I Nødvendigheden for Sovjetregeringen af at skaffe Eksportvaluta til Dækning af nødvendige Indkøb af Maskiner etc. ser Forfatteren Aarsagen til, at man forcerer Trækporten, men lader Papirmassefabrikationen ligge. Thi denne kræver kostbare Kapitallæg. Han forudser dog, at det kun er et Spørgsmaal om Tid, naar Russerne i stort Omfang vil tage denne Produktion op.

Baade paa Jern og Kul er den russiske Stat meget rig, og Udviklingen af de to paagældende Industrier indgaar naturligt som et Hovedled i Planerne om at gøre Rusland til en 1. Rangs Industrination. Af gigantisk Omfang er især Planerne for det saakaldte »Ural-Kusnetzkkombinat«. Blandt de Muligheder, der har foreligget for at kombinere de større Jern- og Kulforekomster med hinanden, har man i første Række valgt at forbinde Uralbjergenes Jernmalmsrigdomme med det over 2000 km herfra liggende, men næsten udtømmelige Kulomraade ved Kusnetz i Sibirien. Arbejdet hermed er paa-begyndt under Udfoldelse af stor Energi, og ingen Omkostninger skyes for at gøre Jernværksanlægene saa teknisk fuldkomne som muligt.

Imidlertid hører Jern- og Kulindustrierne til de Produktionsgrene, som har skuffet — og skuffet stærkt — under Femaarsplanen. Forfatteren ser Hovedårsagen hertil i det Forhold, som næsten paa alle Omraader handicapper Rusland i Sammenligning med Vesteuropa: Mangel paa duelige Ingeniører og faglært Arbejdskraft, daarlig Arbejdsdisciplin etc. Og det er Mang-

ler, som ikke lader sig afhjælpe i en Haandevending. I Kulminedriften har endda en Nedgang i Produktionsudbyttet pr. Arbejder fundet Sted.

Overraskende godt har derimod Maskinindustrien klaret sig. Særlig Produktionen af Automobiles, Traktorer og Landbrugsmaskiner har været i imponerende Fremgang, saa Rusland nu næsten er selvforsynende paa disse Omraader.

Ogsaa den meget vigtige Olieindustri har mere end indfriet Fem-aarsplanens Forventninger, hvilket Forfatteren sætter i Forbindelse med, at denne Industri kræver væsentlig mindre Kapitalanlæg end Jern- og Kulindustrierne. De Oplysninger, der foreligger om Ruslands Olieforekomster synes dertil at vise, at der i en nærmere Fremtid i al Fald næppe vil blive Mangel paa Reserver, der vil kunne sætte Grænser for det russiske Fremstød paa Oliemarkedet.

Slutkapitlet omhandler den storslaaede Elektrificeringsplan, hvortil Forslag udarbejdedes allerede i 1921, saaledes at dette Omraade var det første, der inddroges under Planhusholdningen. De Krav, man fra først af stillede, opfyldtes i den tilmaalte Tid fuldt ud, men senere har bl. a. den stigende Industrialisering bevirket, at man har sat Fordringerne til Kraftværkernes Kapacitet væsentlig op. Bemærkelsesværdig er den forholdsvis store Rolle, man har tiltænkt Anvendelsen af Tørv som Energikilde, og hvorved Ruslands meget store Tørvemoser udnyttes. Derimod faar Vandkraften ikke den Betydning for Elektrificeringen som i mange Lande. Dels er Vandkraftanlægene mere kapitalkrævende, dels har den centrale Del af Rusland kun i ringe Grad Vandløb, der kan udnyttes. Dog har man ved Floden Dnjepr udbygget Verdens største Vandkraftanlæg.

Alt i alt synes det, at man i Sovjetrusland med stor Kraft og til Dels med Held har arbejdet paa at faa de kapitalvareproducerende Industrier bragt frem til et højt Stade, medens der, hvad Produktionen af Konsumvarer og dermed Befolkningens Levevilkkaar angaar, først i en senere Omgang kan paaregnes væsentligere Fremskridt.

*C. Fl. Steenstrup.*

*Axel Somme: JORDBRUKET I NORGE.* Det norske Arbejderpartis Forlag. Oslo 1933. 184 S.

I Forordet til Bogen bemærker Forfatteren, at de Spørgsmaal, han behandler, i lige høj Grad angaar Bybefolkningen og Bønderne. Synspunktet er rigtigt. I samme Grad som de enkelte Stater isolerer sig fra Omverdenen, i samme Grad bliver en omfattende Forstaaelse og Solidaritetsfølelse mellem de forskellige Erhvervs Udøvere indenfor hvert enkelt Land paakrævet.

Norske Landbrugsproblemer falder paa adskillige Omraader sammen med de Spørgsmaal, som dansk Landbrug siden 1930 har beskæftiget sig med, men det skal dog understreges med det samme, at de paa afgørende Punkter maa siges at være væsentlig forskellige.

Naar dansk Landbrug i højere Grad er blevet ramt af Krisen, skyldes dette først og fremmest, at det er mere afhængig af sin Eksport end det norske. Naar Verdenshandelen derfor bryder sammen, og de enkelte Lande gaar over til lukket Økonomi, maa dansk Landbrug i større Udstrækning blive prisgivet Konjunkturerne, derfor kan man efter mit Skøn have større Forhaabninger til en Løsning af norske Landbrugsproblemer end af de danske.